

РЕСУРСНА СТРУКТУРА ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗРОСТАННЯ БАГАТСТВА СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

© 2018 СІЛАНТЬЄВ О. І.

УДК 330.34

Сілантьєв О. І. Ресурсна структура потенціалу економічного розвитку та зростання багатства сучасних макроекономічних систем

Метою публікації є дослідження особливостей формування та структури економічного потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем. У дослідженні було використано структурно-функціональний, системний, інтегральний та логічний підходи та методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції. Здійснено формалізацію ресурсної структури потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем із виокремленням визначальних (імперативних) видів ресурсів (багатства) і уточненням їх (його) специфіки у конкретно історичних умовах життя суспільства. Уточнено засади ідентифікації сутності та структури економічного потенціалу розвитку сучасних макроекономічних систем за його видами. Досліджено чинники стратегічного впливу на процес формування потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем. Цінність проведеного дослідження полягає у вдосконаленні теоретичних підходів до розуміння сутності та структури економічного потенціалу та потенціалу економічного розвитку макроекономічних систем. Перспективами подальших досліджень є поглиблений аналіз окремих компонентів ресурсної структури потенціалу економічного розвитку макроекономічних систем, особливо імперативних видів багатства.

Ключові слова: багатство, потенціал економічного розвитку, економічний потенціал, економічні ресурси, виробничий потенціал, ресурсний потенціал.

Рис.: 2. **Бібл.:** 10.

Сілантьєв Олег Ігоревич – аспірант, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалю, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: silantiev.oleg@gmail.com

УДК 330.34

UDC 330.34

Сілантьєв О. І. Ресурсная структура потенциала экономического развития и роста богатства современных макроэкономических систем

Silantiev O. I. The Resource Structure of the Potential of Economic Development and Growth of Wealth of the Modern Macroeconomic Systems

Целью публикации является исследование особенностей формирования и структуры экономического потенциала экономического развития современных макроэкономических систем. В исследовании были использованы структурно-функциональный, системный, интегральный и логический подходы и методы анализа и синтеза, индукции и дедукции. Осуществлена формализация ресурсной структуры потенциала экономического развития современных макроэкономических систем с выделением определяющих (императивных) видов ресурсов (богатства) и уточнением их (его) специфики в конкретно исторических условиях жизни общества. Уточнены основы идентификации сущности и структуры экономического потенциала развития современных макроэкономических систем по его видам. Исследованы факторы стратегического влияния на процесс формирования потенциала экономического развития современных макроэкономических систем. Ценность проведенного исследования заключается в усовершенствовании теоретических подходов к пониманию сущности и структуры экономического потенциала и потенциала экономического развития макроэкономических систем. Перспективами дальнейших исследований является углубленный анализ отдельных компонентов ресурсной структуры потенциала экономического развития макроэкономических систем, особенно императивных видов богатства.

The publication is aimed at researching the features of formation and structure of economic potential of the economic development of modern macroeconomic systems. The research used the structural-functional, systemic, integral and logical approaches together with the methods of analysis and synthesis, induction and deduction. A formalization of the resource structure of the potential of economic development of modern macroeconomic systems with allocation of defining (mandatory) kinds of resources (wealth) and clarification of their (its) specifics in the concrete historical conditions of society's living was carried out. The bases of identification of essence and structure of the economic potential of development of the modern macroeconomic systems are clarified by its kinds. The factors of strategic influence on the process of formation of the economic development potential of the modern macroeconomic systems were researched. The value of the carried out research is the improved theoretical approaches to understanding the essence and structure of both the economic potential and the economic development potential of macroeconomic systems. Prospects for further research are the in-depth analysis of the individual components of the resource structure of the economic development potential of macroeconomic systems, especially the imperative types of wealth.

Keywords: wealth, potential of economic development, economic potential, economic resources, production potential, resource potential.

Fig.: 2. **Bibl.:** 10.

Silantiev Oleh I. – Postgraduate Student, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: silantiev.oleg@gmail.com

Ключевые слова: богатство, потенциал экономического развития, экономический потенциал, экономические ресурсы, производственный потенциал, ресурсный потенциал.

Рис.: 2. **Библ.:** 10.

Сілантьєв Олег Ігоревич – аспірант, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалю, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: silantiev.oleg@gmail.com

Ресурсам відводиться особлива роль у формуванні потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем. Накопичення та продуктивне споживання ресурсів уможливує розвиток макроекономічної системи та сприяє зростанню національного багатства. Однак видова поліструктурність

ресурсного потенціалу сучасних макроекономічних систем ускладнює економічний аналіз у частині конкретизованого визначення передумов економічного розвитку країн. Науковці по-різному розмежовують економічний потенціал країни, акцентуючи увагу на наявних або перспективних ресурсах, інколи ототожню-

ючи «ресурсний» і «виробничий» потенціали. Справді, оскільки потенціал економічного розвитку, а отже, багатства сучасних макроекономічних систем є узагальною характеристикою низки соціальних та економічних факторів, що віддзеркалюють вплив ресурсів, залучених і використаних у процесі відтворення, його ідентифікація пов'язана з певними труднощами, даючи можливість лише приблизної оцінки. Проте в умовах суперечливих трансринкових відносин переходу до постіндустріального суспільства неможливо ігнорувати питання про визначальні для цього етапу життя соціуму види ресурсів (багатств) як структурної частини потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем, оскільки їх залучення дозволяє повніше розкрити внутрішні джерела економічного та соціального прогресу в суспільстві.

Проаналізувавши наведені у сучасній літературі теоретико-методологічні підходи до визначення сутності понять «економічний потенціал» та «потенціал» [8], потрібно зазначити, що ідентифікація потенціалу економічного розвитку макросистеми тісно пов'язана з умовами, у яких відбувається його дослідження та з метою, яка стоїть перед дослідником. Проблематика дослідження структурних компонентів, що формують потенціал економічного розвитку сучасних макроекономічних систем, викликає інтерес багатьох вітчизняних науковців. З останніх за часом видання необхідно назвати роботи таких авторів, як Л. Цимбал [10] – роль людського потенціалу у розвитку суспільства, Г. Гузенко [2] – людський та інтелектуальний потенціал як основа розвитку економіки, Л. Грицина та

Г. Єфімова [1] – оцінка економічного потенціалу, Г. Мазур [5] – природно-ресурсний потенціал, Г. Кучер [3] – фінансовий потенціал економічного розвитку, Т. Путрушина [7] – роль соціального потенціалу на інноваційний розвиток економіки та ін.

Ресурси становлять основу економічного потенціалу, оскільки є субстанцією накопичення та продуктивного споживання, наявність якої дозволяє макроекономічній системі розвиватись. Коли йдеться про ідентифікацію потенційних джерел економічного розвитку сучасних макроекономічних систем, спочатку потрібно визначити сутність поняття «ресурс». Академічний словник української мови визначає «ресурс» як запас чого-небудь, засобів чи можливостей, які можливо використати у разі потреби [9, с. 515]. Під ресурсами сучасні науковці розуміють запаси матеріальних і нематеріальних благ, можливостей їх трансформації у інші форми чи досягнення поставлених цілей. Тобто ресурс – це передусім наявні у певний проміжок часу можливості, що є принципово важливими для розуміння їх ролі в економічному розвитку сучасних макроекономічних систем. Поняття «ресурс» і «потенціал» тісно взаємопов'язані між собою через категорію «динаміка», оскільки результатом реалізації потенціалу стає утворення ресурсу. Поняття «потенціал» виражає передусім очікуваний результат, отримання якого стає можливим за певних умов. Утворення та накопичення ресурсів як багатства, яким володіє суспільство, є закономірним наслідком реалізації потенціалу його розвитку. Виходячи з цього положення пропонується авторське бачення ресурсної структури потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем (рис. 1).

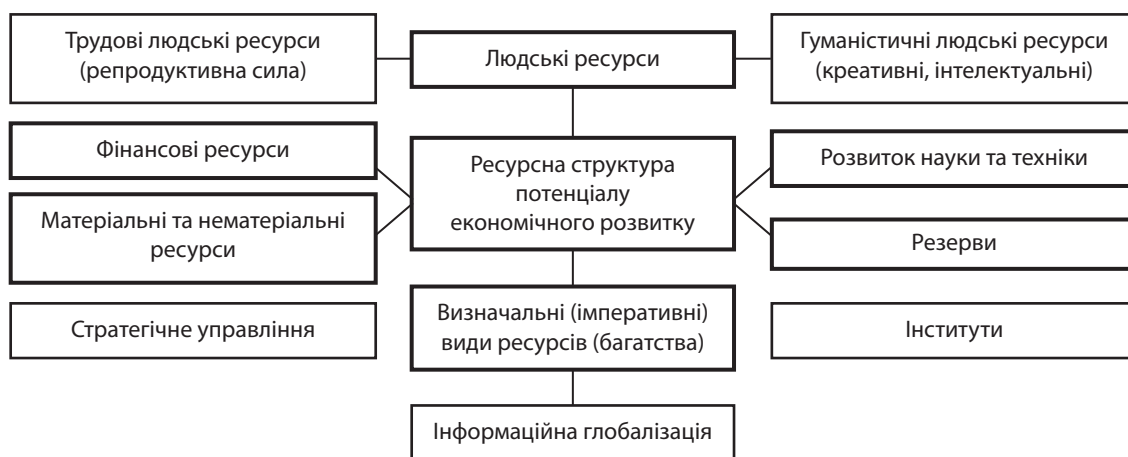

Рис. 1. Ресурсна структура потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем

Ресурси формують так званий «ресурсний потенціал» економічного розвитку макроекономічної системи. Поняття «ресурсний потенціал» узагальнює всю систему ресурсів макроекономічної системи (її видів багатств): матеріальних і нематеріальних ресурсів, фінансових ресурсів, людських – трудових (репродуктивних) і гуманістичних (креативних, інтелектуальних) ресурсів, резервів суспільства та можливостей його науково-технічного розвитку, а також особливих, визначальних для нашого часу (імперативних) видів ресурсів

(стратегічного управління, інститутів та інформаційної глобалізації). Варто зазначити, що визначальними (імперативними) видами ресурсів (багатства) сучасна наукова думка вважає ті їх особливі види, які відповідають парадигмі постіндустріального суспільства. Тобто такі, що детермінують складові потенціалу розвитку макроекономічної системи відповідно до періоду становлення постіндустріальних соціально-економічних відносин. Важливість інформаційної глобалізації полягає у тому, що цей особливий процес наділений ресурсними влас-

тивостями, тобто створює можливість розширеного відтворення суспільного багатства, динамізуючи становлення та закріплення постіндустріального типу суспільного життя, пов'язуючи у єдине ціле та якісно змінюючи всі соціально-економічні процеси, що відбуваються в суспільстві.

Характерною особливістю сучасної економічної думки у предметному полі дослідження економічного потенціалу розвитку сучасних макроекономічних систем є диференціація економічних ресурсів за критерієм їх залучення до процесу суспільного відтворення. Науковці по-різному розмежовують економічний потенціал країни, акцентуючи увагу на наявних або перспективних ресурсах і можливостях. У підтвердження цьому І. І. Лукінов, робить акцент на наявних ресурсах, визначаючи економічний потенціал як кількість та якість ресурсів, які знаходяться у розпорядженні тієї чи іншої господарської системи [4]. Водночас Р. Б. Матковський зазначає важливу роль перспективних ресурсів і можливостей, трактує економічний потенціал як сукупність наявних, а також придатних до мобілізації основних джерел, засобів країни й елементів потенціалу цілісної економічної системи [6].

Результатом визнання наявності двокомпонентної структури економічного потенціалу та здатності ресурсів рухатись у два напрями стало виокремлення в термінологічному аналізі парного розгляду понять: 1) «поточний потенціал» і «перспективний потенціал»; 2) «виробничий потенціал» і «ресурсний потенціал». Під «поточним» потенціалом сучасна економічна думка розуміє досягнутий макроекономічною системою рівень розвитку, її ресурси (обсяг та якість) і можливості у певний момент часу. Перспективний потенціал – це здатність макроекономічної системи за певних сприятливих умов мобілізувати свої резерви для подальшого споживання (продуктивного чи непродуктивного), залучення їх до процесу суспільного відтворення або досягнення інших цілей. Він відображає гранично можливий рівень розвитку, якого за найсприятливіших умов може досягти макроекономічна система. Застосування поняття «перспективний потенціал» дозволяє в рамках наукового аналізу ширше охопити й описати ресурсні можливості макроекономічної системи, особливо той пласт її резервів, практична користь від мобілізації яких є сумнівною, а їх споживання (використання) не гарантує чітко окреслений позитивний ефект (розвиток), оскільки їх цінність розкривається лише за певних сприятливих умов.

Досліджуючи здатність макроекономічної системи продукувати багатство (розвиватись), важливого значення набуває виробничий потенціал через його прив'язку до процесу суспільного відтворення. Під виробничим потенціалом розуміється сукупність ресурсів макроекономічної системи, які задіяні у суспільному відтворенні багатства чи для досягнення певної мети. Отже, ресурсний потенціал охоплює всі ресурси суспільства незалежно від міри їх залучення у виробничий процес і місця у просторі часових координат. Виробничий потенціал тісно пов'язаний з поточним,

а ресурсний потенціал – з перспективним. Поточний і виробничий потенціали відображають рівень розвитку суспільства, оскільки враховують лише ті ресурси, які безпосередньо задіяні у суспільному відтворенні багатства у певній точці (чи проміжку) на часовій осі.

Варто зазначити, що інколи науковці ототожнюють поняття «ресурсний та «виробничий» потенціали. Значний внесок у розвиток цього понятійного апарату належить В. А. Свободіну, який вивів ресурсний і виробничий потенціали в окремі категорії, виходячи з того, що виробничий потенціал являє собою збалансовану частину ресурсного потенціалу. Відмінність виробничого потенціалу від ресурсного полягає у його залежності від ефективності задіяних ресурсів і від зв'язку з процесом суспільного виробництва. Ресурсний потенціал є лише узагальненим показником, який характеризує сукупний обсяг всіх видів наявних ресурсів і резервів, якими володіє макроекономічна система, без їх взаємозв'язку з процесом суспільного відтворення та роллю у розвитку макроекономічної системи. У традиційному розумінні відношення потенціалів виробничий потенціал входить до складу ресурсного потенціалу макроекономічної системи. Однак з іншої позиції – якщо розглядати ресурсний потенціал як такий, що утворюється у результаті дії виробничого потенціалу, – він ідентифікується як складова останнього, що є повною протилежністю першому підходу.

Характерною особливістю як поточного (виробничого), так і перспективного (ресурсного) потенціалів є їх взаємопов'язана здатність рухатись у два напрями – позитивна тенденція (зростання) або негативна (зниження). Тобто при вилученні ресурсів із виробничого процесу вони стають складовими ресурсного потенціалу та навпаки. У площині теоретичної економічної теорії потенціал завжди є двокомпонентний. Перспективний потенціал доповнює поточний, теоретично даючи можливість оцінити потенційні вигоди від залучення того чи іншого ресурсу до процесу суспільного відтворення. Відбувається плавне перетікання ресурсів, а виробничий та ресурсний потенціал постійно взаємодіють між собою, що наочно показано на (рис. 2).

І хоча економічний потенціал можна визначати через гранично можливий результат, якого за певних умов, обсягу та якості ресурсів гіпотетично може досягти макроекономічна система, в умовах наявної дійсності, оцінка потенціалу країни на основі поточних ресурсів та можливостей залишається найбільш адекватним відображенням потенціалу економічного розвитку країни. Стосовно визначення перспективного економічного потенціалу необхідно зауважити, що розроблені теоретико-методологічні засади дозволяють зробити таку оцінку, але у сучасних суперечливих транзакційних умовах отримані результати повинні коригуватись. Поправку потрібно робити на ступінь ризику ненастання сприятливих умов для реалізації резервів і перспективних можливостей.

Варто зазначити, що здатність макроекономічної системи до розвитку обумовлена кількістю та якістю ресурсів і резервів, а також ступнем їх інтеграції у про-

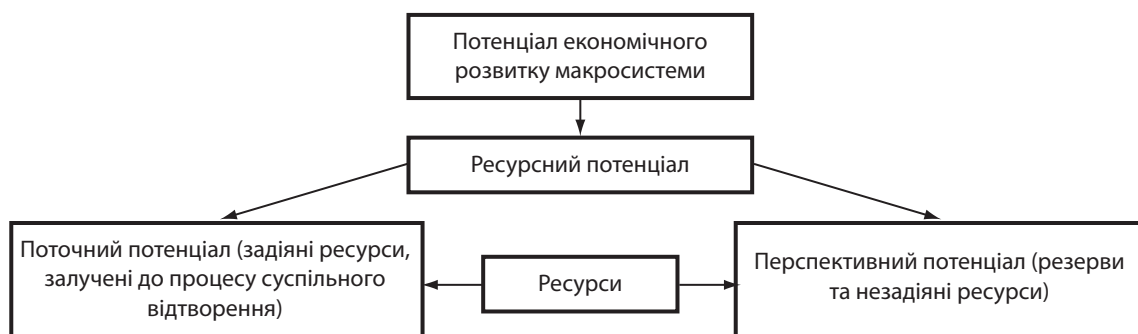

Рис. 2. Потенціал економічного розвитку макроекономічних систем через призму ресурсного потенціалу

цес функціонування системи, передусім у виробництво та науко-технічну сферу. За однакових обсягів та характеристик ресурсів потенціал різних країн може відрізнитись. Важливу роль відіграє кінцева мета, яку суспільство намагається досягти, використовуючи (споживаючи) наявні ресурси та резерви. Важливе значення має також тип економічної системи, спеціалізація та її галузева спрямованість, тобто спрямованість виробничого процесу та суспільного відтворення в цілому, оскільки від типу економіки залежить, у яких сферах діяльності (виробничо-технологічній, трудовій, людській, інтелектуальній, інвестиційній, фінансовій тощо) буде зосереджений потенціал економічного та соціального розвитку країни. Величина потенціалу економічного розвитку країни істотно корелює зі станом ефективності системи. За умови розумного використання створених у суспільстві можливостей розвитку ефективно та продуктивно споживання накопиченого суспільством багатства (його ресурсів) дозволяє збільшити віддачу від вже існуючого багатства, знизити собівартість і наростити продуктивність продукування нового. Різноманітні комбінації економічних і соціальних ресурсів утворюють унікальний для кожної країни набір її конкурентних переваг, компенсуючи певні слабкості структури сукупного економічного потенціалу країни (відсутність або недостатність окремих ресурсів). Тобто країни з різною галузевою (сферною) структурою економічної системи, використовуючи різні методи та стратегії для досягнення певної мети, можуть мати майже однаковий потенціал економічного розвитку.

Суттєвий вплив на формування потенціалу економічного розвитку чинять ендогенні та екзогенні чинники, під дією яких відбувається його корегування (зменшення чи збільшення). Оскільки циклічність притаманна всім економічним процесам, важливим залишається етап розвитку суспільства, а також те, у якому економічному циклі перебуває економічна система країни: зростання (прогресія), стагнація (реcesія), криза (депресія). При різних економічних циклах суспільство може кардинально змінювати свої пріоритети, відповідно до яких відбувається корегування мети та стратегії розвитку країни. За реcesії потенціал проявляється у здатності ефективно мобілізувати ресурси для задоволення суспільних потреб і використання наявних можливостей для недопущення переходу на нижчий економічний цикл; при депресії важливого значення на-

буває акцент на подоланні кризових явищ, відновлення та стимулювання нормального функціонування макроекономічної системи та процесу суспільного відтворення; прогресія характеризується акцентом на подоланні наслідків кризових явищ та мобілізації ресурсів з метою розширення й нарощування обсягів виробництва, оптимізації та підвищення його ефективності, концентрації на інноваційній діяльності. Тобто потенціал економічного розвитку сучасних макроекономічних систем залежить не лише від характеристик ресурсів і резервів, а й від загального стану й особливостей функціонування економіки країни, обсягу та якості її внутрішніх, зовнішніх соціальних та економічних зв'язків. За таких умов враховується не лише ресурсний підхід до визначення потенціалу економічного розвитку, а й цільовий та результативний¹, оскільки це дозволяє сформувати ефективну структуру потенціалу відповідно до пріоритетних напрямів розвитку суспільства.

Стабільність і здатність макроекономічної системи стійко витримувати негативний вплив зовнішніх факторів і форс-мажорних обставин може розглядатись поряд із організаційною компонентною, яка є особливою складовою потенціалу сучасних макроекономічних систем. Важливим є еластичність і здатність макроекономічної системи ефективно, своєчасно перетворювати та споживати свої резерви для задоволення суспільних потреб, формуючи умови для утворення нової якості, змін, що стануть основою подальшого її розвитку.

Особливістю потенціалу економічного розвитку є те, що він формується системно в усіх сферах людської діяльності. При визначенні багатства суспільства це означає виключність всіх матеріальних і нематеріальних можливостей (резервів) у підсистемах економіки країни. Утворення потенціалу економічного розвитку суспільства є результатом взаємодії, взаємопроникнення та синергії потенціалів розвитку його підсистеми. Вони взаємодоповнюють і взаємозаміняють одне одного. Наприклад, рента від використання природних ресурсів може частково заміщувати ренту на капітал. До цього часу відбуваються наукові дискусії стосовно того, чи потенціал підсистем формує потенціал розвитку макроекономічної системи, чи, навпаки, макроекономічна система формує потенціал її окремих підсистем. На нашу думку, у цьому випадку має місце обопільний прямий

¹ Їх сутність та відмінність була деталізована нами у минулих роботах [8].

і зворотний зв'язок формування потенціалів розвитку системи та її підсистем.

Потенціал економічного розвитку сучасних макроекономічних систем є узагальненою характеристикою широкого спектра факторів, їх взаємозв'язків і ступеня впливу на процес розвитку країни. Такий потенціал є складним, багатограним і системним (комплексним) явищем, при визначенні якого важливу роль відіграє: 1) специфіка досліджуваної галузі (сфери); 2) тип макроекономічної системи та її поліструктурність (зв'язок її структурних елементів за видами потенціалів); 3) стійкість й одночасно гнучкість організаційної системи та її складових, що забезпечує її адаптивність до нових викликів; 4) рівень ефективності та раціональності споживання ресурсів, здатність мобілізувати резерви; 5) якість інституціональної інфраструктури тощо. Потенціал економічного розвитку будь-якої макроекономічної системи залежить від постійного впливу на неї ендогенних (внутрішніх) та екзогенних (зовнішніх) чинників: політичних і соціально-культурних факторів, міжнародних і національних подій, розвитку науки та техніки, стану та циклічності локальної та світової економіки.

ВИСНОВКИ

Обґрунтовано важливість накопичених ресурсів як структурного компонента економічного потенціалу, необхідного для економічного розвитку сучасних макроекономічних систем. Здійснено формалізацію ресурсної структури потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем із виокремленням визначальних (імперативних) видів ресурсів (багатства) і уточненням їх (його) специфіки у конкретно історичних умовах життя суспільства

На основі критичного аналізу виявленої неоднозначності науковців щодо визначення сутності та структури економічного потенціалу розвитку сучасних макроекономічних систем уточнено засади його ідентифікації за видами. При парному термінологічному аналізі 1) «поточний потенціал» / «перспективний потенціал» і 2) «виробничий потенціал» / «ресурсний потенціал» встановлено перехресну сутнісну визначеність виду: 1) «поточний потенціал» / «виробничий потенціал» і 2) «перспективний потенціал» / «ресурсний потенціал».

Описано чинники стратегічного впливу на процес формування потенціалу економічного розвитку сучасних макроекономічних систем: економічного й історичного циклу; сталості макроекономічної системи за її одночасної гнучкості й адаптивності процесу суспільного відтворення до нових викликів у житті суспільства; галузевої поліструктурності та диверсифікованості економічної системи країни тощо. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришина Л. О., Єфімова Г. В., Гришина Н. В. Оцінка економічного потенціалу регіону при формуванні стратегії його розвитку. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 19. С. 95–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_19_17

2. Гузенко Г. М. Інтелектуальний потенціал як основа розвитку економіки знань. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право*. 2013. № 2. С. 296–297. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2013_2_40

3. Кучер Г. Фінансовий потенціал економічного розвитку: теоретичний аспект. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2014. № 4. С. 92–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2014_4_9

4. Лукинов І. І. Аграрний потенціал: исчисление и использование. *Вопросы экономики*. 1998. № 1. С. 10–18.

5. Мазур Г. Ф. Природно-ресурсний потенціал розвитку агропромислового виробництва України. *Економіка АПК*. 2013. № 10. С. 80–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_10_15

6. Матковський Р. Б. Економічний потенціал України та шляхи його ефективного використання : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01. Київ, 2003. 20 с.

7. Петрушина Т. Соціальний потенціал інноваційного розвитку економіки України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. № 4. С. 66–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2014_4_5

8. Сілантьєв О. І. Сучасні теоретико-методологічні підходи до трактування потенціалу розвитку макроекономічних систем. *Академічний огляд*. 2017. № 1. Вип. 46. С. 14–26. URL: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/145>

9. Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 8: І – М / [ред. В. О. Винник, В. В. Жайворонок, Л. О. Родніна, Т. К. Черторизька]. Київ : Наук. думка, 1977. 928 с.

10. Цимбал Л. Людський потенціал як основа розвитку економіки знань. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 4. С. 23–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/preu_2016_4_5

Науковий керівник – Шкурупій О. В.,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

REFERENCES

Hryshyna, L. O., Yefimova, H. V., and Hryshyna, N. V. "Otsinka ekonomichnoho potentsialu rehionu pry formuvanni stratehii yoho rozvytku" [Assessment of the economic potential of the region in shaping its development strategy]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2011. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_19_17

Huzenko, H. M. "Intelektualnyi potentsial yak osnova rozvytku ekonomiky znan" [Intellectual potential as the basis for the development of knowledge economy]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*. Serii: Ekonomichna teoriia ta pravo. 2013. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2013_2_40

Kucher, H. "Finansovyi potentsial ekonomichnoho rozvytku: teoretychnyi aspekt" [Financial potential of economic development: theoretical aspect]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*. 2014. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2014_4_9

Lukinov, I. I. "Agrarnyy potentsial: ischisleniye i ispolzovaniye" [Agrarian potential: calculation and use]. *Voprosy ekonomiki*, no. 1 (1998): 10-18.

Matkovskiy, R. B. "Ekonomichnyi potentsial Ukrainy ta shliakhy yoho efektyvnoho vykorystannia" [Economic potential of Ukraine and ways of its effective use]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.01.01*, 2003.

Mazur, H. F. "Pryrodno-resursnyi potentsial rozvytku ahro-promyslovoho vyrobnytstva Ukrainy" [Natural-resource potential of development of agro-industrial production in Ukraine]. *Ekonomika APK*. 2013. http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_10_15

Petrushyna, T. "Sotsialnyi potentsial innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy" [Social Potential of Innovative Development of the Ukrainian Economy]. *Sotsiologia: teoriia, metody, marketynh*. 2014. http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2014_4_5

Silantiev, O. I. "Suchasni teoretyko-metodolohichni pidkhydy do traktuvannia potentsialu rozvytku makroekonomichnykh

system" [Modern theoretical and methodological approaches to the interpretation of the potential of the development of macroeconomic systems]. *Akademichniy ohliad*. 2017. <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/145>

Slovnnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language], vol. 8. Kyiv: Naukova dumka, 1977.

Tsymbal, L. "Liudskyi potentsial yak osnova rozvytku ekonomiky znan" [Human potential as the basis for the development of knowledge economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*. 2016. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2016_4_5

УДК 338.22:330:341

ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЙ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

© 2018 КОЧУК С. І.

УДК 338.22:330:341

Кочук С. І. Еволюція теорій державної регуляторної політики

Статтю присвячено аналізу й узагальненню еволюцій теорій державного регулювання з точки зору домінуючої ідеології масштабів, інтенсивності та глибини державного втручання в ринкову економіку, її методології та реалізації. Державна регуляторна економічна політика покликана встановити та реалізувати найважливіші, з точки зору суспільства, заходи, спрямовані на покращення економічної ситуації в країні в цілому. Важливо зазначити, що держава, органи державної влади й органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання. При цьому вони мають реальні важелі впливу на всіх учасників господарських правовідносин. Проведено порівняльний аналіз теорій регуляторної політики. Узагальнено принципи регуляторної політики, які спостерігалися протягом еволюції державної регуляторної політики. Визначено основні проблеми та шляхи розвитку державної регуляторної політики, які спостерігаються в XXI ст.

Ключові слова: державна регуляторна політика, школа меркантилістів, фізіократи, неокласична школа, кейнсіанство, монетаристська школа, інституціональна школа та теорія раціональних очікувань.

Бібл.: 10.

Кочук Сергій Ігорович – аспірант, кафедра політичної економії, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: Desna12@ukr.net

УДК 338.22:330:341

Кочук С. И. Эволюция теорий государственной регуляторной политики

Статья посвящена анализу и обобщению эволюции теорий государственного регулирования с точки зрения доминирующей идеологии масштабов, интенсивности и глубины государственного вмешательства в рыночную экономику, ее методологии и реализации. Государственная регуляторная экономическая политика призвана установить и реализовать важнейшие, с точки зрения общества, меры, направленные на улучшение экономической ситуации в стране в целом. Важно отметить, что государство, органы государственной власти и органы местного самоуправления не являются субъектами хозяйствования. При этом они имеют реальные рычаги влияния на всех участников хозяйственных правоотношений. Проведен сравнительный анализ теорий регуляторной политики. Обобщены принципы регуляторной политики, наблюдавшиеся в течение эволюции государственной регуляторной политики. Определены основные проблемы и пути развития государственной регуляторной политики, наблюдаемые в XXI в.

Ключевые слова: государственная регуляторная политика, школа меркантилистов, физиократы, неоклассическая школа, кейнсианство, монетаристская школа, институциональная школа и теория рациональных ожиданий.

Библ.: 10.

Кочук Сергей Игоревич – аспирант, кафедра политической экономики, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (просп. Победы, 54/1, Киев, 03057, Украина)

E-mail: Desna12@ukr.net

UDC 338.22:330:341

Kochuk S. I.

The Evolution of Theories of the State Regulatory Policy

The article is concerned with an analysis and a generalization of the evolution of theories of the State regulation in terms of the dominant ideology of scale, intensity and depth of the State intervention in the market economy, with its methodology and implementation. The State regulatory economic policy is designed to define and implement the most important measures, which from the point of view of society will be aimed at improving the economic situation in the country as a whole. It is important to specify that the State, the State authorities and local self-government bodies are not economic entities. At the same time they have real levers of influence on all participants of the economic legal relations. A comparative analysis of the regulatory policy theories was carried out. The principles of the regulatory policy observed during the evolution of the State regulatory policy have been generalized. The main problems and ways of development of the State regulatory policy, observed in XXIst century, are defined.

Keywords: State regulatory policy, mercantilists school, physiocrats, neoclassical school, keynesianism, monetarists school, institutional school and the theory of rational expectations.

Bibl.: 10.

Kochuk Sergii I. – Postgraduate Student, Department of Political Economy, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: Desna12@ukr.net